

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องบทบาททางสังคมและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาของคนไทยในรัฐกลันตันประเทศมาเลเซีย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิถีชีวิตและการปรับตัวคนไทยการจัดระเบียบทางสังคมและดำรงอัตลักษณ์ความเป็นไทย สถานภาพ และบทบาททางสังคมและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาของคนไทยในรัฐกลันตัน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาเอกสาร สังเกต และสัมภาษณ์คนไทยในรัฐกลันตันประเทศมาเลเซีย

สรุปผลการศึกษา

1. บริบทของคนไทยในรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย

ข้อสันนิษฐานในการดำรงอยู่ของกลุ่มคนไทยในรัฐกลันตันประเทศมาเลเซียนั้นมีอยู่อย่างหลากหลาย ทั้งในด้านพื้นที่ที่อพยพมา และระยะเวลาที่เข้ามาอยู่ ซึ่งจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาเพิ่มเติมในเชิงลึกต่อไปอีกครั้งหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตามในปัจจุบันนี้ที่มีคนไทยอาศัยอยู่ในพื้นที่นี้เป็นจำนวนมากแล้ว และมีสถานภาพเป็นคนสัญชาติมาเลเซีย เชื้อสายไทย นับถือศาสนาพุทธ ในสังคมมาเลเซียที่ส่วนใหญ่เป็นคนเชื้อสายมลายู นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้จึงทำให้คนไทยกลายเป็นชนกลุ่มน้อยไปโดยปริยาย คนไทยในกลันตันนิยมอาศัยอยู่รวมกันเป็นชุมชนใหญ่ มีวัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน และจะแยกตัวออกมาต่างหากจากชุมชนชาวมลายู ทั้งนี้เป็นเพราะการจับจองพื้นที่ของบรรพบุรุษในอดีตที่สืบทอดมาสู่ลูกหลานในยุคปัจจุบัน และวัฒนธรรมที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มชน ซึ่งแหล่งอาศัยของคนไทยนั้นกระจายอยู่ในหลายอำเภอของรัฐกลันตัน โดยหนาแน่นที่สุดอยู่ที่ อ.ตุมปัต และอ.ปะเสร์มัส

2. วิถีชีวิตและการปรับตัวคนไทยในรัฐกลันตัน

2.1 ด้านสังคม คนไทยมักอาศัยอยู่รวมกันเป็นกลุ่มโดยไม่ปะปนกับคนมลายูที่นับถือศาสนาอิสลาม โดยมีวัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน คนไทยเหล่านี้จะใช้ภาษาไทยถิ่นเป็นภาษาพูดและมีคนไทยจำนวนไม่น้อยที่สามารถใช้ภาษาเขียนได้ด้วย แต่ก็ยังมีความสามารถในการสื่อสารภาษามลายูซึ่งเป็นภาษาราชการอีกด้วย การอยู่ท่ามกลางสังคมอิสลาม คนไทยจึงมีการปรับตัวพอสมควร ทั้งนี้เพื่อไม่ให้กระทบกระเทือนต่อคนมลายูที่มีวิถีชีวิตที่แตกต่างและมีความเป็นเจ้าของประเทศมากกว่า ความเจียมเนื้อเจียมตัวจึงเป็นอีกบุคลิกหนึ่งของคนไทย กล่าวคือ คนไทยเหล่านี้จะไม่พยายามที่จะมีปัญหากับคน

มลายู เพราะคิดว่าตัวเองจะเสียเปรียบ หรืออาจไม่ได้รับความยุติธรรมอย่างเต็มที่ แต่ในความเป็นจริงคนมลายูเองก็ไม่ได้เข้ามา รุ่่นวายหรือสร้างปัญหาให้กับคนไทยแต่อย่างใด

ด้านความสัมพันธ์กับคนมลายูนั้น แม้จะมีความแตกต่างทางวัฒนธรรมและศาสนาก็ไม่ได้มีปัญหาอะไรรุนแรง กิจกรรมส่วนใดที่สามารถทำร่วมกันได้ก็ทำ ส่วนกิจกรรมใดที่เป็นกิจกรรมเฉพาะของแต่ละกลุ่มก็แยกกันไปไม่มีการก้าวก่ายซึ่งกันและกัน ส่วนจะมีปัญหากระทบกระทั่งกันบ้างก็เป็นเรื่องเฉพาะบุคคลไม่เกี่ยวกับเชื้อชาติ ประการสำคัญที่ทำให้คนไทยกับคนมลายูดูกลมกลืนเป็นหนึ่งอันเดียวกันได้ก็คือภาษา โดยที่คนไทยสามารถสื่อสารโดยใช้ภาษามลายูได้ โดยเฉพาะผู้ชายคนไทยกับคนมลายูนั้นแทบไม่เห็นความแตกต่างกันเพราะมีการแต่งกายคล้าย ๆ กัน

ความต้อยการศึกษาของคนไทยในอดีตทำให้คนไทยมีประสบการณ์ที่เสียเปรียบหลายเรื่อง กับคนเชื้อชาติอื่น จึงเป็นบทเรียนให้ผู้ปกครองรุ่นหลัง ๆ เห็นความสำคัญของการศึกษา และพยายามส่งบุตรหลายของตนให้ได้เข้าศึกษาสูงๆ ทั้งนี้ก็เพื่อโอกาสในการประกอบอาชีพและยกระดับฐานะของตนให้เทียบเท่าคนเชื้อชาติอื่นๆ ที่สำคัญรัฐบาลมาเลเซียไม่ได้กีดกันในเรื่องสิทธิทางการศึกษา แต่ในทางตรงกันข้ามกลับให้การสนับสนุนอย่างยิ่ง

พระสงฆ์ในรัฐกลันตันมิได้มีฐานะเฉพาะการเป็นนักบวชที่ต้องเป็นผู้สืบทอดพุทธศาสนาเท่านั้น หากแต่ยังทำหน้าที่ในการสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีไทยและเป็นผู้นำชุมชนชาวไทยไปในคราวเดียวกัน ดังนั้นพระสงฆ์จึงผู้มีฐานะพิเศษสำหรับคนไทยที่ได้รับความเคารพยำเกรง แต่ในขณะเดียวกันเมื่อพิจารณาในภาพรวมในสังคมของคนมลายูที่นับถือศาสนาอิสลามแล้ว พระสงฆ์กลับมีฐานะเพียงคนธรรมดาคนหนึ่งเท่านั้น ส่วนที่ยังมีบ้างก็คือการแต่งตั้งเจ้าคณะปกครองคณะสงฆ์ที่ต้องได้รับการรับรองจากสุลต่านของรัฐตามประเพณีที่ได้ถือปฏิบัติสืบทอดกันมา อย่างไรก็ตามความเจริญของศาสนาพุทธในรัฐกลันตันนั้นต้องพึ่งพาคนเชื้อสายจีนเป็นหลัก ดังนั้นบรรดาวัดไทยในกลันตันแทบทุกวัดมีการผสมผสานทางวัฒนธรรมระหว่างวัฒนธรรมไทยกับวัฒนธรรมจีน

2.2 ด้านเศรษฐกิจ คนไทยในกลันตันส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งมีอยู่อย่างหลากหลาย แตกต่างกันไปตามสภาพภูมิประเทศของแต่ละอำเภอ พืชเศรษฐกิจที่สำคัญเช่น พืชผัก ข้าว ยางพารา ไม้ยาสูบ เป็นต้น สำหรับคนรุ่นใหม่นิยมเข้าไปทำงานในเมืองตามความรู้ความสามารถของแต่ละคน ส่วนที่ประกอบอาชีพรับราชการมีจำนวนน้อย คนไทยในกลันตันส่วนใหญ่มีฐานะปานกลางส่วนที่ยากจนก็ไม่ถึงขนาดที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ทั้งนี้เป็นเพราะคนไทยทั้งหลายมีความขยันทำมาหากิน ไม่ถ่อมมือถ่อมเท้า และคิดว่าการมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีจะได้รับการยอมรับเพิ่มมากขึ้น

2.3 ด้านการเมือง คนไทยในรัฐกลันตันเข้าไปเกี่ยวข้องทางการเมืองน้อยมากไม่ว่า

จะเป็นการเมืองระดับชาติ ระดับรัฐ ระดับท้องถิ่น หรือแม้แต่การเมืองภาคพลเมือง คนไทยทั้งหลายอยู่ในสถานะเพียงไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งหรือให้การสนับสนุนพรรคการเมืองที่ตนเองชื่นชอบเท่านั้น ส่วนการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของภาคพลเมืองพบว่า คนไทยไม่ได้ให้ความสำคัญมากนัก การที่จะรวมกลุ่มกันเพื่อดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ นั้นแทบจะไม่มีปรากฏ ส่วนที่เคยมีบ้างก็ไม่ยั่งยืน ซึ่งแสดงว่าคนไทยนั้นไม่ชอบรวมกลุ่มกันทำงานเป็นทีมเท่าใดนัก แต่หากเป็นความร่วมมือทางศาสนาและวัฒนธรรมนั้นยังมีให้เห็นอยู่ทั่วไปแต่ก็เป็นความร่วมมือกันที่ถูกสืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษ

2.4 ด้านวัฒนธรรม คนไทยในกลันตันมีลักษณะคล้ายวัฒนธรรมของคนไทยในประเทศไทย โดยเฉพาะวัฒนธรรมในภาคใต้ เช่น ภาษา ศาสนาและประเพณี คนไทยในกลันตันจะใช้ภาษาใต้สำเนียง อ.ตากใบ มีการจัดประเพณีสงกรานต์ ลอยกระทง ทอดกฐิน ทอดผ้าป่า หรือกิจกรรมทางศาสนาอื่น ๆ เช่นการใส่เปรต (บุญเดือนสิบ) เป็นต้น

เนื่องจากคนไทยในกลันตันรับข่าวสารผ่านสื่อมวลชนของประเทศไทยอย่างสม่ำเสมอ ทั้งทางวิทยุ หรือโทรทัศน์ น่าจะมีอิทธิพลสำคัญที่ทำให้คนไทยมีความใกล้ชิดกับวัฒนธรรมไทย หรือสามารถสืบทอดไปสู่คนไทยในรุ่นหลัง ๆ ได้ อย่างไรก็ตามด้วยยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้ความมั่นคงในวัฒนธรรมไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปตามไปด้วย จึงทำให้วิถีปฏิบัติของคนรุ่นเก่ากับคนรุ่นใหม่ มีความแตกต่างกัน เช่นการแต่งกาย การแสดงออกต่อศาสนา แต่ในเรื่องจิตสำนึกความเป็นไทยนั้นมิได้เปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด

3. การดำรงอัตลักษณ์และจัดระเบียบทางสังคม

3.1 การดำรงอัตลักษณ์ความเป็นไทย ในรัฐกลันตันประเทศมาเลเซียได้รับการสืบทอดมาอย่างยาวนาน จากรุ่นสู่รุ่น แม้ในปัจจุบันที่สังคมก้าวสู่ยุคโลกาภิวัตน์แล้ว แต่ก็ยังเห็นภาพความเป็นคนไทยที่แจ่มชัดในรัฐกลันตัน คือ ด้านภาษา ศาสนา และวัฒนธรรม

3.1.1 ด้านภาษา คนไทยในรัฐกลันตันใช้ภาษาไทยท้องถิ่นในการติดต่อสื่อสารภายในกลุ่มคนไทยด้วยกัน ซึ่งมีเอกลักษณ์เฉพาะโดยมีสำเนียงคล้ายๆ กับภาษาไทยถิ่น อ.ตากใบ จังหวัดนราธิวาส การสื่อสารกันด้วยภาษาไทยท้องถิ่นนี้ครอบคลุมคนทุกวัย เพราะแม้แต่เด็กรุ่นใหม่ก็สามารถใช้ภาษาไทยได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ยังมีการตั้งโรงเรียนเพื่อสอนภาษาไทยให้กับเด็กและเยาวชนคนไทยภายในวัด กอปรกับคนไทยในบริเวณนี้นิยมชมรายการโทรทัศน์ที่แพร่ภาพมาจากประเทศไทย จึงช่วยตอกย้ำทักษะการสื่อสารด้วยภาษาไทยให้กับคนไทยในบริเวณนี้มากยิ่งขึ้น

3.1.2 ด้านศาสนา คนไทยส่วนใหญ่ในรัฐกัลลันตันนับถือศาสนาพุทธนิกายเถรวาท ซึ่งศาสนาพุทธในรัฐกัลลันตันได้กลายเป็นสัญลักษณ์หนึ่งของคนไทย กล่าวคือถ้ามีวัดที่ใดในรัฐกัลลันตันต้องมีชุมชนชาวไทยที่นั่น ซึ่งในรัฐกัลลันตันมีวัดอยู่ถึง 20 แห่ง และมีสำนักสงฆ์จำนวน 3 แห่ง คนไทยในรัฐกัลลันตันมีความศรัทธาในศาสนาพุทธเป็นอย่างมาก ในแต่ละวัดจะมีประชาชนแวะเวียนมาทำบุญสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์อยู่เสมอๆ และเห็นว่าการส่งเสริมศาสนาเป็นหน้าที่ของชาวไทยทุกคน กล่าวคือเมื่อวัดใดมีกิจกรรมทางศาสนาคนไทยที่อยู่ในชุมชนอื่นๆ ก็จะต้องไปร่วม นอกจากนี้การบวชของกุลบุตรก็ยังเป็นค่านิยมของคนไทยกล่าวคือชายไทยเมื่ออายุตั้งแต่ 20 ขึ้นไปต้องหาโอกาสบวชเพื่อทดแทนบุญคุณพ่อแม่ซึ่งเป็นความเชื่อที่ไม่แตกต่างจากคนไทยในประเทศไทย

สำหรับพระสงฆ์ในรัฐกัลลันตัน มีความสัมพันธ์กับคณะสงฆ์ไทยทั้งในแง่การบริหารกิจการคณะสงฆ์ และการเรียนรู้หลักธรรม โดยในการบริหารกิจการคณะสงฆ์นั้นขึ้นตรงต่อมหาเถรสมาคม ทั้งในด้านการแต่งตั้งเจ้าคณะผู้ปกครอง การแต่งตั้งและเลื่อนสมณศักดิ์ และการเรียนรู้ศาสนา เพราะพระสงฆ์นอกจากจะบวชตามประเพณีแล้วจะต้องเรียนรู้หลักธรรมด้วย คณะสงฆ์รัฐกัลลันตันจึงจัดให้มีการเรียนหลักสูตรนักธรรมสำหรับพระสงฆ์ ตั้งแต่ชั้นตรี โท และเอก สำหรับฆราวาสก็มีการเรียนหลักสูตร “ธรรมศึกษา” และมีการจัดสอบวัดความรู้เป็นประจำทุกปี

3.1.3 ด้านวัฒนธรรม การดำรงอัตลักษณ์วัฒนธรรมด้านวัตถุนั้นจะปรากฏเด่นชัดในสถาปัตยกรรมทางพระพุทธศาสนา เช่น โบสถ์ วิหาร พระพุทธรูป และรูปเคารพต่าง ๆ โดยมีลักษณะคล้ายคลึงกับสถาปัตยกรรมในประเทศไทย โดยการก่อสร้างสถาปัตยกรรมทั้งหลายในวัดนั้นถ้าเป็นงานเล็ก ๆ น้อย ๆ ก็ทำกันเองในชุมชน แต่ถ้าเป็นการก่อสร้างถาวรวัตถุขนาดใหญ่และต้องใช้ความสามารถทางศิลปะขั้นสูงก็ต้องนำช่างมาจากประเทศไทย ส่วนงบประมาณในการก่อสร้างจะได้รับการสนับสนุนจากคนเชื้อสายจีนทั้งจากในประเทศมาเลเซียเอง และประเทศสิงคโปร์ และบางส่วนก็ได้รับการสนับสนุนจากคนไทยในประเทศไทย

ด้านวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุหรือวัฒนธรรมทางจิตใจ (Non Material Culture) พบว่าคนไทยในรัฐกัลลันตันมีประเพณีเหมือนกันคนไทยในประเทศไทยทุกประการซึ่งจำแนกได้สองประเภทคือประเพณีที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและประเพณีที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและความเชื่อ โดยประเพณีที่เกี่ยวข้องกับศาสนา เช่น การทอดกฐิน ผ้าป่า การเข้าพรรษา และออกพรรษา ซึ่งคนไทยจะร่วมกันไปประกอบพิธีที่วัด และมีการหมุนเวียนไปช่วยเหลือกันตามวัดต่างๆ ส่วนประเพณีที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและความเชื่อก็มีการจัดอย่างต่อเนื่อง เช่น ประเพณีบุญเดือนสิบ ลอยกระทง และสงกรานต์ โดยเฉพาะกิจกรรมลอยกระทงและสงกรานต์ได้รับการส่งเสริมจากรัฐบาลให้เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวของรัฐกัลลันตันด้วย

ดนตรีและการละเล่น คนไทยในกัลลันตันชื่นชอบการละเล่นพื้นบ้านแบบไทย ๆ ดังนั้นเมื่อมีงานสำคัญ ๆ ในชุมชน ก็มักจะนำการแสดงพื้นบ้านมาฉลองสมโภชเสมอ ๆ นอกจากนี้ยังมีการอนุรักษ์ส่งเสริมดนตรีและการละเล่นของไทยเอาไว้ด้วยแต่ก็ไม่แพร่หลายนักเพราะขาดแคลนผู้สอนและอุปกรณ์ไม่พร้อม อย่างไรก็ตามได้มีการนำการแสดงทางวัฒนธรรมของคนไทยไปแสดงในกิจกรรมสำคัญๆ ในประเทศอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการเผยแพร่เอกลักษณ์วัฒนธรรมไทยไปในตัวด้วย เช่นดนตรีไทย กลองยาว โนราห์หนังตะลุง เป็นต้น ส่วนค่านิยมความเชื่อแบบไทย คนไทยในรัฐกัลลันตันยังมีความเชื่อในเรื่องโชคลาง เครื่องรางของขลัง นับถือผีบรรพบุรุษ พระภูมิเจ้าที่ ให้ความเคารพนับถือผู้อาวุโส และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ไทย

3.2 การจัดระเบียบสังคม

3.2.1 วิถีประชาหรือวิถีชาวบ้าน (Folkways) บุคลิกลักษณะของคนไทยเป็นคนรักสงบไม่ชอบมีปัญหาและความรุนแรง ทำให้สังคมไทยในรัฐกัลลันตันมีความปรกติ โดยมีต้องสร้างกฎเกณฑ์ใด ๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง กล่าวคือทุกคนต่างก็ทำมาหากิน ไม่ก้าวก้าวเบียดเบียนกัน มีความช่วยเหลือเกื้อกูลกันในยามลำบากเช่น เมื่อมีคนเจ็บป่วย เสียชีวิต หรือมีงานวัดงานบุญ ก็จะออกมาช่วยเหลือกันโดยไม่ต้องบอกกล่าว

3.2.2 จารีตและกฎศีลธรรม (Mores) คนไทยในรัฐกัลลันตันได้ยึดเอาวัฒนธรรมชาวพุทธและหลักธรรมของพระพุทธศาสนามาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต และสร้างความเป็นปกติสุขในสังคม นอกจากนี้พระสงฆ์ยังมีบทบาทสำคัญในการควบคุมดูแลคนไทยให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในทำนองคลองธรรม โดยการว่ากล่าวตักเตือนเมื่อมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม หรือสนับสนุนส่งเสริมบุตรหลานคนไทยให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม

3.2.3 กฎหมาย (Laws) คนไทยในรัฐกัลลันตันจะเกรงกลัวกฎหมายของมาเลเซียมาก เพราะมีการบังคับใช้อย่างจริงจังและรุนแรง ถ้าหากกระทำผิดไปแล้วจะไม่คุ้มกันความเสียหายที่จะตามมา ซึ่งการเกรงกลัวกฎหมายนี้เองทำให้สังคมไทยในมาเลเซียมีความปรกติสุข คดีความต่าง ๆ มีน้อยมาก แต่หากมีปัญหากเกิดขึ้นจริงในสังคมคนไทยมักจะใช้กฎหมายในการแก้ไขปัญหา

กล่าวโดยสรุป การจัดระเบียบสังคมของคนไทยในรัฐกัลลันตันประเทศมาเลเซีย นอกจากจะอาศัยวัฒนธรรมของชาวพุทธในการกำหนดการประพฤติปฏิบัติของคนแล้ว แต่ที่ได้ผลมากที่สุดที่ทำให้สังคมนี้สงบสุขคือการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดและเท่าเทียมของรัฐ ทำให้คนไทยเกรงกลัว และหลีกเลี่ยงการกระทำผิดต่าง ๆ

4. บทบาททางสังคมของคนไทยในรัฐกลันตัน

บทบาททางสังคมของคนไทยในรัฐกลันตันมีความสัมพันธ์กับสถานการณ์ของคนไทยในสองส่วนคือ ประการแรกในฐานะที่เป็นพลเมืองของมาเลเซีย และประการที่สองในฐานะที่เป็นคนในกลุ่มชาติพันธุ์ไทยซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยในรัฐกลันตัน

4.1 บทบาททางสังคมในฐานะที่เป็นพลเมืองมาเลเซีย คนไทยมีบทบาทอยู่อย่างจำกัด เพราะคนไทยมีชีวิตอยู่อย่างเรียบง่ายเนื้อใจในตัวในฐานะคนกลุ่มน้อยในสังคม ส่วนบทบาทที่พอจะพบเห็นอยู่บ้างก็คือการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง การเคารพกฎหมาย และให้ความร่วมมือในกิจการที่รัฐร้องขอ

4.2 บทบาททางสังคมในฐานะที่เป็นคนไทยแบ่งออกเป็น 4 ด้านคือ ด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรม

4.2.1 ด้านสังคม ครอบครัวมีบทบาทที่สำคัญคือการส่งเสริมให้บุตรหลานได้รับการศึกษาจนสุดความสามารถ ทั้งนี้เพราะเชื่อว่าการศึกษาจะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของบุตรหลานได้ในอนาคต ส่วนหนึ่งนิยมส่งบุตรเข้าศึกษาในโรงเรียนของคนจีน เพราะจะได้มีความชำนาญในภาษาจีนมากขึ้น โดยเล็งเห็นว่าภาษาจีนจะเป็นภาษาสำคัญที่จะใช้ติดต่อสื่อสารในอนาคตโดยเฉพาะในภาคธุรกิจการค้า นอกจากนี้บางครอบครัวยังส่งบุตรหลานเข้าเรียนพิเศษหรือเรียนกวดวิชาเพิ่มเติมอีกด้วย ครอบครัวมีบทบาทสำคัญในการอบรมบุตรหลานให้เป็นคนดีและมีจิตสำนึกของความเป็นไทย ดังจะเห็นได้จากการส่งบุตรหลานของตนให้เข้าเรียนในโรงเรียนสอนภาษาไทย เพื่อเรียนรู้ภาษามารยาทไทย และหลักสูตรธรรมศึกษา

บทบาทของคนไทยที่มีต่อชุมชนคนไทยในรัฐกลันตันมีบทบาทในการสร้างความปรองดองและความปรองดองภายในชุมชน ซึ่งได้สะท้อนภาพให้เห็นผ่านกิจกรรมของชุมชนที่มีการจัดอย่างต่อเนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ ซึ่งจะได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชนเป็นอย่างดี ตลอดทั้งให้การช่วยเหลือผู้ที่ตกทุกข์ได้ยากโดยไม่ต้องร้องขอ เช่น เมื่อมีการเสียชีวิตของคนไทย คนในชุมชนจะไปช่วยกันจัดงานศพโดยไม่ต้องมีการบอกกล่าวแต่อย่างใด

4.2.2 บทบาททางด้านเศรษฐกิจ คนไทยมีบทบาทในฐานะผู้ผลิตชั้นปฐมภูมิกล่าวคือคนไทยส่วนใหญ่จะเป็นเกษตรกรรายย่อย เช่น ทำนา ปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ ทำไร่ยาสูบ หรือสวนยางพารา เป็นต้น ทั้งนี้การปลูกพืชแต่ละชนิดก็จะขึ้นอยู่กับสภาพภูมิประเทศของแต่ละท้องที่ ด้านธุรกิจการค้ามีคนไทยเพียงจำนวนน้อยเท่านั้นที่ประกอบอาชีพทางด้านนี้ ส่วนคนรุ่นใหม่ต่างมุ่งสู่เมืองใหญ่เพื่อทำงานในบริษัทห้างร้านต่างๆ ที่สำคัญคนไทยไม่นิยมรวมกลุ่มกันเพื่อสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจแต่อย่างใด

4.2.3 บทบาทด้านการเมือง คนไทยมีความสัมพันธ์กับการเมืองการปกครองเพียงการ

ไปใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญเท่านั้น ยังไม่ปรากฏว่ามีคนไทยในรัฐกลันตันได้เข้าไปดำรงตำแหน่งทางการเมืองแต่อย่างใด ส่วนจะมีการทำกิจกรรมทางการเมืองบ้างก็อยู่ในส่วนผู้ใหญ่บ้านที่ได้รับแต่งตั้งทั้งจากพรรครัฐบาลกลางและพรรครัฐบาลของรัฐ ที่นอกจากจะช่วยอำนวยความสะดวกแก่คนไทยตามขอข้ายอำนาจที่รับผิดชอบแล้ว คนกลุ่มนี้ยังทำหน้าที่เป็นหัวคะแนนให้กับพรรคของตนด้วย

4.2.4 บทบาททางด้านวัฒนธรรม คนไทยได้แสดงบทบาทด้านนี้อย่างเด่นชัด ทั้ง

บทบาทด้านการอนุรักษ์ และบทบาทด้านการส่งเสริมสนับสนุน กล่าวคือ บทบาทด้านการอนุรักษ์ คนไทยในรัฐกลันตันได้แสดงบทบาทในการให้คุณค่าและความสำคัญกับวัฒนธรรมของตนที่ได้รับการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษซึ่งสะท้อนออกในด้านภาษา ศาสนา ศิลปะดนตรี และกิจกรรมประเพณีต่าง ๆ กล่าวคือ 1) ด้านภาษา ยังคงมีการสื่อสารกันด้วยภาษาไทยท้องถิ่น 2) ด้านศาสนา คนไทยยังคงยึดมั่นศรัทธาในศาสนาพุทธอย่างเหนียวแน่น สังเกตได้จากความร่วมมือกันเมื่อมีกิจกรรมทางศาสนา การให้ความอุปถัมภ์ศาสนา และก่อสร้างถาวรวัตถุ นอกจากนี้คนไทยยังให้ความเคารพยำเกรงในพระสงฆ์และยกย่องพระสงฆ์ให้เป็นผู้นำของชุมชนอีกหน้าที่หนึ่ง 3) ด้านศิลปะดนตรี คนไทยยังนิยมการละเล่นตามแบบวัฒนธรรมไทยท้องถิ่นอยู่ เช่นการแสดงโนราห์ หนังตะลุง รำไทย ดนตรีไทย เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการแสดงออกทางด้านศิลปะอย่างไทย เช่น ภาพเขียน ปฏิมากรรมพระพุทธรูป และสถาปัตยกรรมแบบไทย และ 4) ด้านประเพณี คนไทยยังสืบสานประเพณีสำคัญๆ ที่ได้รับการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ทั้งประเพณีที่เกี่ยวข้องกับศาสนาพุทธในวันสำคัญทางศาสนาต่าง ๆ และประเพณีที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต เช่น ลอยกระทง สงกรานต์ สาร์ทเดือนสิบ เป็นต้น

ด้านการส่งเสริมสนับสนุน คนไทยในรัฐกลันตันได้แสดงบทบาทในการส่งเสริมวัฒนธรรมไทย กล่าวคือมีความพยายามของกลุ่มคนไทยที่จะยกระดับประเพณีสำคัญของตน เช่น สงกรานต์และลอยกระทงให้เป็นวัฒนธรรมสำคัญของรัฐ ซึ่งก็ได้รับการตอบรับที่ดีจากรัฐ เพราะจะเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐไปด้วย นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งโรงเรียนสอนภาษาไทย วัฒนธรรมไทย และธรรมศึกษา เพื่อถ่ายทอดความรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรมไปสู่บุตรหลานรุ่นหลัง ต่อไป

กล่าวโดยสรุปบทบาททางสังคมของคนไทยที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่พลเมืองนั้น คนไทยเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยมาก บทบาทหลักๆ ในด้านนี้จึงมีเพียงการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และปฏิบัติตามกฎหมายของรัฐอย่างเคร่งครัด ส่วนบทบาทในฐานะคนไทยซึ่งต้องไปเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมนั้น มีบทบาทที่เด่นชัดมากกว่า กล่าวคือคนไทยแสดงบทบาททั้งในด้านการอนุรักษ์และบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุน

5. การมีส่วนร่วมในการพัฒนา

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาเป็นการแสดงบทบาทที่สำคัญอีกประการหนึ่งของคนไทยในรัฐกัลลันตัน ซึ่งจากการศึกษาด้านบทบาททางสังคมของคนไทยแล้วพบว่าคนไทยมีบทบาททางสังคมจำกัด จึงยอมส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาที่ต้องจำกัดตามไปด้วย ดังการจำแนกประเด็นในการพิจารณาดังนี้

5.1 ด้านสังคม การมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านสังคมของคนไทยในรัฐกัลลันตัน พบว่าปรากฏภาพเด่นชัดเฉพาะการมีส่วนร่วมภายในสังคมของคนไทยเท่านั้น กล่าวคือคนไทยมีส่วนร่วมในการสร้างสังคมที่ปรกติสุข รักใคร่ปรองดองให้เกิดขึ้นภายในชุมชน ให้การช่วยเหลือกันเมื่อมีเรื่องเดือดร้อนจำเป็น ซึ่งทั้งหมดนี้กลายเป็นวิถีชีวิตในวัฒนธรรมของคนไทยอยู่แล้ว ส่วนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาที่มีรูปแบบชัดเจนนั้น คนไทยไม่ค่อยให้ความสนใจเท่าใดนัก เช่นเคยมีการจัดตั้งกลุ่มฅาปนกิจสงเคราะห์ ปรากฏว่ามีปัญหาในการจัดเก็บเงินในที่สุดก็ล้มไป อีกกลุ่มหนึ่งที่น่าสนใจคือ สมาคมสยามกัลลันตัน ซึ่งเป็นการรวมกลุ่มกันของคนไทยหัวก้าวหน้าเพื่อเป็นองค์ทางสังคมในการพัฒนาชุมชนชาวไทย และต่อรองทางการเมืองกับรัฐบาล แต่คนไทยก็ให้ความสนใจน้อย

5.2 ด้านเศรษฐกิจ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ พบว่า นอกจากการเป็นผู้ผลิตขั้นปฐมภูมิแล้วไม่พบว่าคนไทยได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาทางเศรษฐกิจด้านอื่นแต่อย่างใด

5.3 ด้านการเมือง คนไทยมีส่วนร่วมทางการเมืองเพียงการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง อันเป็นหน้าที่พลเมืองเท่านั้น ส่วนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาทางการเมืองนั้น ไม่พบว่าคนไทยเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างชัดเจน ที่อาจจะมีส่วนก็เพียงการเป็นตัวแทนของพรรคการเมืองในระดับชุมชนเท่านั้น ส่วนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาระดับการเมืองภาคพลเมืองนั้น จะจำกัดขอบเขตอยู่เพียงในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรม กล่าวคือ คนไทยจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมของชุมชน เมื่อมีการประชุมซึ่งส่วนใหญ่จะใช้วัดเป็นศูนย์กลาง

5.4 ด้านวัฒนธรรม คนไทยมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านนี้มากที่สุด โดยส่วนใหญ่จะมีส่วนร่วมตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ และร่วมประเมินผล กล่าวคือ เมื่อจะมีการดำเนินการทางวัฒนธรรมใด ๆ ในชุมชน จะมีการเรียกประชุมเพื่อระดมความคิดเห็นของคนในชุมชน มีการวางแผนแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละคน และเมื่อเสร็จสิ้นภารกิจแล้วก็จะมีการพูดคุยกันเพื่อสรุปผลการดำเนินงาน ซึ่ง ลักษณะการมีส่วนร่วมดังกล่าวข้างต้น เป็นวัฒนธรรมปกติของชุมชนชาวไทย ซึ่งวัดจะทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางของความร่วมมือ

อภิปรายผล

ในการอภิปรายผลในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย เลือกอภิปรายเฉพาะประเด็นสำคัญ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์หลักของการวิจัยเท่านั้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

คนไทยในรัฐกลันตัน ดำรงฐานะเป็นคนกลุ่มน้อยในประเทศมาเลเซีย แต่ยังคงสิทธิความเป็นชนพื้นเมืองที่ได้รับการรับรองให้เป็นภูมิบุตราเช่นเดียวกับคนมลายู แต่อาจมีการจำกัดสิทธิในบางเรื่อง ในเรื่องนี้คนไทยแม้จะรู้สึกว่าคุณเองไม่ได้รับความเป็นธรรมเพราะบรรพบุรุษอาศัยอยู่ในดินแดนแห่งนี้มาอย่างยาวนาน แต่ก็ไม่ได้เรียกร้องหรือสร้างปัญหาให้แก่รัฐแต่อย่างใด ความรู้สึกขัดแย้งทั้งหลายจึงไม่ได้สื่อสารไปสู่รัฐโดยตรง หรือรุนแรง ซึ่ง พัทรินทร์ สิริสุนทร (2547:53) กล่าวถึงความขัดแย้งลักษณะนี้ว่า เป็นความขัดแย้งไม่แท้จริง (Nonrealistic Conflict) กล่าวคือเป็นความขัดแย้งที่ไม่มีเป้าหมายในการต่อสู้ที่แน่นอน เป็นลักษณะของการปลดปล่อยอารมณ์ที่ตึงเครียด เช่น การชูปชิบนิินทา การกล่าวโจมตีให้ร้าย เท่านั้น วิธีชีวิตและการปรับตัวคนไทยในรัฐกลันตัน ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง จึงมีลักษณะที่เรียบง่าย โอบอ้อมผ่อนตาม ยอมรับสภาพของตน แต่ในด้านวัฒนธรรมคนไทยจึงแสดงออกอย่างเต็มที่ ทั้งในด้านภาษา ศาสนา และประเพณี ซึ่งรัฐไม่ได้กีดกันถ้าการแสดงออกนั้นไม่กระทบต่อวัฒนธรรมมลายู และศาสนาอิสลาม

การดำรงอัตลักษณ์ความเป็นไทย ทั้งในด้านภาษา ศาสนา และวัฒนธรรม นอกจากจะเป็นความต้องการของคนในชุมชนแล้ว ยังเป็นการสนับสนุนทั้งทางตรงและทางอ้อมจากกลุ่มคนหรือสมาคมในประเทศไทย ซึ่งเกิดขึ้นเพราะความผูกพันทางเชื้อชาติ แต่อย่างไรก็ตามคนไทยในประเทศไทยอาจเห็นว่าคนไทยในรัฐกลันตันเป็นบุคคลที่น่าสงสารเพราะอยู่ต่างบ้านต่างเมืองต่างวัฒนธรรม แต่ในขณะที่เดียวกันคนไทยกลันตันกลับรู้สึกเห็นใจคนไทยในประเทศไทยที่เต็มไปด้วยความขัดแย้งทางเชื้อชาติและความขัดแย้งทางการเมือง

การจัดระเบียบสังคมการจัดระเบียบสังคมของคนไทยในรัฐกลันตันประเทศมาเลเซีย ที่นอกจากจะอาศัยวัฒนธรรมของชาวพุทธในการกำหนดการประพฤติปฏิบัติของคนแล้ว แต่ที่ได้ผลมากที่สุดคือการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดและเท่าเทียมของรัฐ ทั้งนี้เพราะความเป็นชนกลุ่มน้อยทำให้คนไทยความระมัดระวังตัวเองไม่ให้กระทำผิด เพราะหากมีความผิดเกิดขึ้นจะนำมาซึ่งความยุ่งยากต่างๆ ยิ่งหากเป็นความผิดระหว่างคนมลายูด้วยแล้วคนไทยมักจะหลีกเลี่ยง เพราะเกรงว่าจะไม่ได้รับความเป็นธรรม แต่ไม่ว่าคนไทยจะรู้สึกอย่างไรก็ตาม แต่ในความเป็นจริงพบว่ารัฐมาเลเซียไม่ได้มีการเลือกปฏิบัติทางกฎหมายกับคนต่างเชื้อชาติ ส่วนที่มีการปฏิบัติแตกต่างก็เพราะกฎหมายได้กำหนดไว้แล้วตั้งแต่ต้น บทบาททางสังคมของคนไทยที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่พลเมืองนั้น คนไทยเข้าไปมีส่วนร่วม

ทางการเมืองน้อยมาก บทบาทหลักๆ ในด้านนี้จึงมีเพียงการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และปฏิบัติตามกฎหมายของรัฐอย่างเคร่งครัด ส่วนบทบาทในฐานะคนไทยซึ่งต้องไปเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมนั้น มีบทบาทที่เด่นชัดมากกว่า กล่าวคือคนไทยแสดงบทบาททั้งในด้านการอนุรักษ์และบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุน การที่คนไทยมีบทบาททางการเมืองน้อยนั้นอาจเป็นเพราะเห็นว่าเรื่องการเมืองการปกครองเป็นเรื่องไกลตัว เป็นเรื่องของผู้นำไม่เกี่ยวกับตน แต่ถ้าเป็นบทบาทในเรื่องศาสนาและวัฒนธรรมคนไทยกลับเห็นว่าเป็นเรื่องสำคัญ เพราะเกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องบุญ-บาป ดังนั้นภาพบทบาทในด้านนี้จึงเด่นชัดมากกว่า

ส่วนการมีส่วนร่วมในการพัฒนานั้นก็แปรผันไปตามบทบาท กล่าวคือเพราะมีบทบาททางการเมืองการปกครองต่ำ คนไทยจึงมีส่วนร่วมน้อย แต่สำหรับด้านวัฒนธรรมแล้วคนไทยมีส่วนร่วมมาก เริ่มตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ และร่วมประเมินผล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการบริหาร

ผลการศึกษานี้พบว่าการบริหารจัดการคนกลุ่มน้อยนั้น นอกจากการให้สิทธิในการแสดงออกทางวัฒนธรรมอย่างเต็มที่แล้ว สิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งก็คือการให้ความเท่าเทียมกันทางกฎหมาย กล่าวคือหากกฎหมายกำหนดแบบแผนการปฏิบัติอย่างไรต้องปล่อยให้เป็นไปตามนั้น ไม่มีการเลือกปฏิบัติ หรือเพราะเห็นว่ามีความแตกต่างทางเชื้อชาติ

กรณีเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย มีการกล่าวถึงกันมากทั้งในกลุ่มนักวิชาการและคนในพื้นที่ว่า การบังคับใช้กฎหมายไม่เข้มแข็งในขณะเดียวกันก็มีการเลือกปฏิบัติ จนนำไปสู่ความไม่ไว้วางใจในรัฐในที่สุด กรณีตัวอย่างของการควบคุมดูแลคนกลุ่มน้อยชาวไทยของมาเลเซียจึงน่าจะเป็นกรณีศึกษาที่สำคัญของประเทศไทยที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการดูแลคนกลุ่มน้อยชาวมลายูในประเทศไทยต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ผลจากการวิจัยเรื่องบทบาททางสังคมและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาของคนไทยในรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่ายังมีเรื่องราวที่ควรค่าแก่การศึกษาอีกหลายประเด็น เช่น

- 2.1 นโยบายและยุทธศาสตร์ของรัฐกับการสนับสนุนส่งเสริมชนกลุ่มน้อยในประเทศมาเลเซีย
- 2.2 อิทธิพลของรัฐมาเลเซียและไทย ที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตและการแสดงบทบาทของคนไทย
- 2.3 การส่งเสริมบทบาททางสังคมและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาของคนไทยในมาเลเซีย